

ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΟΑ

ΑΙ ΦΡΕΝΟΠΑΘΕΙΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

(Ἡ συχρότης τῶν φρενιτιδῶν νόσων παρ' ἡμῖν καὶ τὰ αἷτια αὐτῶν,
ιδίᾳ ὁ Ἀλκοολισμὸς)

λαὸς ἐν γένει φρονεῖ ὅτι οἱ φρενοπαθεῖς εἶναι σήμερον πλείοτεροι ἢ ἄλλοτε. Δυστυχῶς δὲ ἡ ἀπλήρῃ αὐτῇ ὑπόθεσις εἶναι ἀληθής, καθ' ὅσον δι' ἀριθμῶν ἀποδεικνύεται ἡ αὐξήσις ὁσημέραι τῶν τοιούτων παθήσεων εἰς πάσας σχεδὸν τὰς χώρας ὡς ἐκ τοῦ ὁποίου παρίσταται ἀνάγκη κατὰ διάφορα χρονικὰ διαστήματα νὰ ἰδρύνονται πανταχοῦ νέα φρενιατρεῖα πρὸς νοσηλείαν καὶ περίθαλψιν τοῦ πολλαπλασιαζομένου ἀριθμοῦ τῶν παραφρῶν.

Περὶ τῆς κινήσεως καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν φρενοπαθῶν ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπάρχει στατιστικὴ ἐπίσημος, ἐξ ἧς νὰ πληροφορηθῶμεν πόσοι εἶναι παρ' ἡμῖν οἱ φρενοπαθεῖς. Ἐὰν ὅμως λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν νοσηλευομένων σήμερον ἐν τῷ Δρομοκαϊτεῖῳ Θεραπευτηρίῳ, ἐν ταῖς διαφόροις ἰδιωτικαῖς κλινικαῖς καὶ ἐν τῷ Φρενοκομείῳ Κερκύρας, ὑπερβαίνει τοὺς 700 καὶ ὅτι καθ' ἑκάστην ὑποβάλλονται αἰτήσεις ὑπὸ τῶν οἰκείων τῶν ἀσθενῶν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργεῖον πρὸς εἰσαγωγὴν αὐτῶν εἰς εἰδικὸν Κατάστημα, δυνάμεθα ἐκ τούτων κ' ἐξ ἄλλων τινῶν ὑπολογισμῶν νὰ συμπεράνωμεν ὅτι οἱ φρενοπαθεῖς ἐν Ἑλλάδι ὑπερβαίνουναι τὰς 3500, ἀριθμὸς ἀρκούντως πολυάριθμος.

Ἐν τούτοις δὲν πρέπει νὰ ἐκπληττώμεθα, διότι εἰς ἄλλας χώρας, τῆς Ἀγγλίας καὶ Γαλλίας ἰδίως, ἡ ἀναλογία τῶν φρενοπαθῶν εἶναι ἐτι ἀνωτέρα. Εἶναι ἐν γένει ἀποδεδειγμένον ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ πολυτάραχου βίου τῶν μεγαλοπόλεων ἐκτεθειμένοι καὶ ὑποκείμενοι εἰς μεγάλας πνευματικὰς καταπονήσεις, εἰς συναγωνισμοὺς καὶ παντὸς εἴδους καταχρήσεις, εἰς τὴν σύφιλιν καὶ τὸν ἀλκοολισμόν, παρέχουσι τοὺς πλείονας φρενοπαθεῖς. Ἐνῶ τοῦναντίον οἱ ἀγροτικοὶ πληθυσμοί, οἱ διάγοντες ἐν γένει βίον ἡσυχον καὶ ἄνευ πολλῶν ἀγῶνων, ζῶσι δ' ὑπὸ καλῆς ὑγιεινῆς συνθήκας, δημιουργοῦσι τοὺς ὀλιγωτέρους φρενοπαθεῖς.

Περὶ τούτου μαρτυροῦσι καὶ αἱ ἔρευναι ἡμῶν καὶ αἱ ἐτήσια ἡμῶν

ἐκθέσεις, αἱ δημοσιεύμεναι ἐν ταῖς λογοδοσίαις τοῦ Ἁδρομοκαίτιου, ἐξ
ᾧν ἐμφαίνεται ὅτι οἱ πλείονες τῶν φρενοπαθῶν προέρχονται ἐκ τῶν πό-

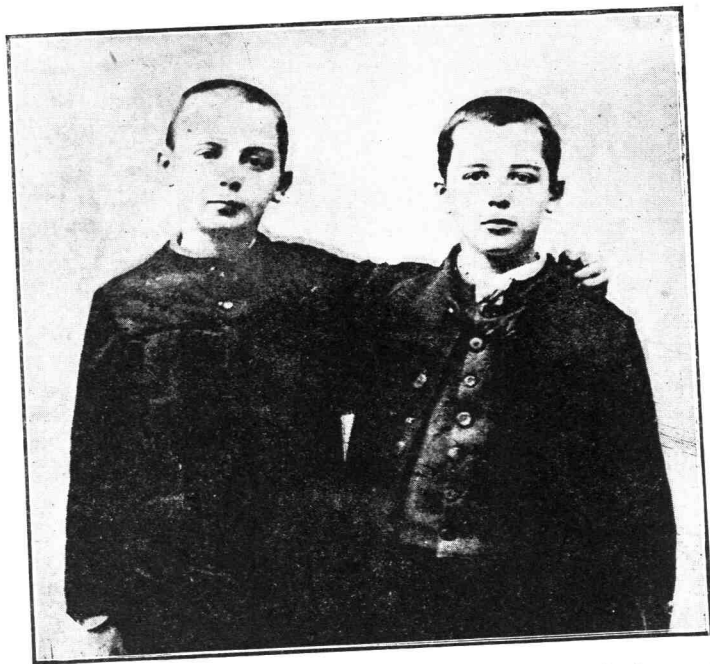

λεων καὶ ὅτι οἱ φρενοπαθεῖς ἄνδρες παρ' ἡμῶν εἶναι πολλῶν πλείονες τῶν
φρενοπαθῶν γυναικῶν 3:1 περίπου, ἔνεκεν ἀκριβῶς τοῦ ἀνωτέρω λόγου.

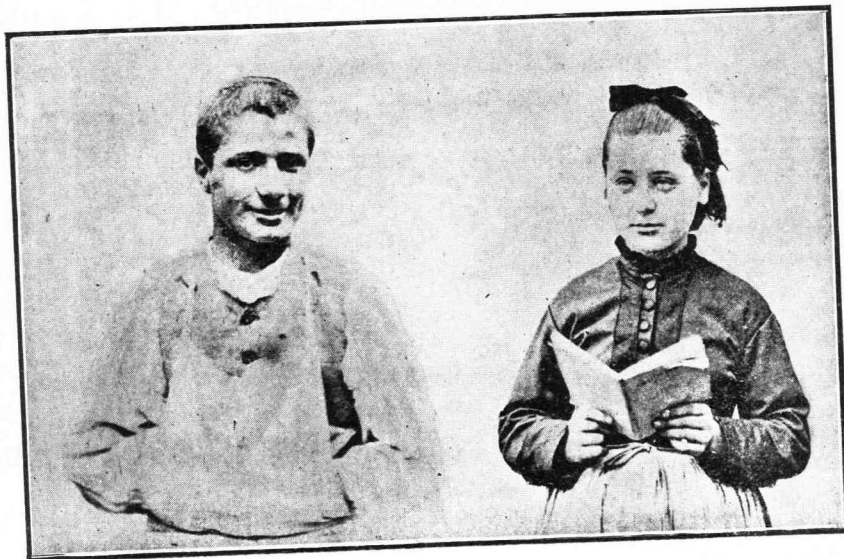
* ΠΑΙΔΙΑ ΗΘΙΚΩΣ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΩΣ ΕΚΦΥΛΑ ΜΕΤΑ ΤΑΣΕΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΩΝ

—•— Τάσεις ανθρωποκτονικά —•—

—•— * Εκφυλοι αδελφοί δίδυμοι — Διάφοροι εγκληματικά τάσεις —•—

—⊗— Κλεπτομανής —⊗—

—⊗— Πυρομανής —⊗—

—⊗— Ἀνθρωποκτόνος —⊗—

—⊗— Κλεπτομανής —⊗—

Ἐμφότερα δὲ ταῦτα τὰ συμπεράσματα διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι μεγάλως δύνανται νὰ ἐπιδράσωσιν αἱ συνθήκαι τοῦ βίου ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν φρενοπαθειῶν καὶ ὅτι, ἐὰν παρ' ἡμῶν ἡ ἀναλογία καθ' ὅλου τῶν φρενοπαθειῶν εἶναι κατωτέρα ἄλλων τινῶν χωρῶν, τοῦτο ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς, ἀφ' ἑτέρου δ' εἰς τὴν ἀναλογίαν τῶν ἀνδρῶν φρενοπαθῶν πρὸς τὸν μικρὸν σχετικῶς ἀριθμὸν τῶν παραφρόνων γυναικῶν· τοῦτο δὲ διότι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ζῶσι σχετικῶς ὑπὸ καλῆς ὑγιεινᾶς συνθήκας καὶ ἄνευ πολλῶν ἀγῶνων, ἡ δὲ σύφιλις καὶ ὁ ἀλκοολισμὸς, ἅτινα οὐ μόνον δημιουργοῦσιν εἰδικὰς ψυχοπαθείας, ἀλλὰ καὶ συντελοῦσιν εἰς τὴν ἠθικὴν καὶ ψυχικὴν ἐκφυλίσιν τῆς κοινωνίας, δὲν εἶναι τοσοῦτον συχναὶ εἰς τοὺς ἀγροτικούς πληθυσμούς καὶ τὰς γυναῖκας παρ' ἡμῶν, ὡς ἀλλαχοῦ. Ὅθεν τὴν αἰτίαν τῆς αὐξήσεως ὁσημέραι τῶν φρενοπαθειῶν δέον ν' ἀναζητήσωμεν εἰς τὰς συνθήκας τοῦ βίου, ἃς ἐδημιούργησεν ὁ νεώτερος πολιτισμὸς, εἰς τὸν ὁσημέραι αὐξανόμενον ἠθικὸν καὶ ψυχικὸν ἐκφυλισμὸν τῶν ἀτόμων, εἰς τὴν σύφιλιν καὶ τὸν ἀλκοολισμὸν.

Οἱ μὴ ἀσχολούμενοι εἰς τὴν ψυχιατρικὴν ἐπιστήμην, καὶ ἐν γένει ὁ

πολὺς κόσμος, πιστεύουσιν, ὅτι οἱ ἠθικοὶ λόγοι εἶναι τὰ κυριώτερα καὶ συχνότερα αἷτια τῶν φρενιτικῶν νόσων, ὅπερ καὶ πολλοὶ ἀκόμη τῶν ψυχιάτρων ἐφρόνουσιν πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἔτων.

Ἡ αἰτιολογία ὁμως τῶν νόσων τούτων καὶ ἐπομένως καὶ τὰ αἷτια τῆς αὐξήσεως αὐτῶν δὲν εἶναι τόσον ἀπλή, ἀλλὰ λίαν περίπλοκος.

Τὰ αἷτια δ' ἐν γένει εἶναι πλεῖστα, περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπενεργείας ἐκάστου τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι διάφοροι γνῶμαι. Ἀναμφισβήτητον μόνον εἶναι ὅτι ἡ προδιάθεσις ἔνεκεν κληρονομικότητος ἢ ἐπικτήτου προδιαθέσεως εἶναι ἐκ τῶν σπουδαιότερων αἰτιῶν. Κατὰ τὰς ἐρεῦνας ἡμῶν ἐπὶ 2.000 φρε-

✱ Μία πάσχουσα ἐκ μεγαλομανίας, ἣτις νομίζουσα ἐαυτὴν Ἀυτοκράτειραν, φέρει στέμμα καὶ παρόσημα διάφορα ἰδίας αὐτῆς κατασκευῆς ✱

νοπαθῶν οἱ 70 - 80 % εἶχον εἰς τὰ προηγούμενα αὐτῶν τὴν κληρονομικὴν προδιάθεσιν, σπανιότερον τὴν ἐπίκτητον ἔνεκεν σοβαρᾶς παθήσεως κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἢ ἄλλης τινὸς αἰτίας. Ἐὰν δὲ λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν νοσημάτων πολλοὶ ἀποκρύπτουσι ἐκ κακῶς ἐννοουμένης φιλοτιμίας τὰ κληρονομικά, δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πάντες σχεδὸν οἱ ἀσθενεῖς ἡμῶν ἦσαν προδιατεθειμένοι νὰ πάθωσι τὰς φρένας. Ἄλλ' ἀρκεῖ μόνη ἡ προδιάθεσις διὰ νὰ ἐκδηλωθῇ ἡ φρενοπάθεια; Βεβαίως ὄχι. Καὶ αὕτη ἡ ἀναλογία παρ' ἡμῖν τῶν ἀνδρῶν φρενοπαθῶν πρὸς τὰς φρενοπαθεῖς γυναῖκας ἀποδεικνύει ὅτι πολλὰ αἷτια συμβάλλουσι εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φρενιτῶν νόσων, ἀφοῦ ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαὶ τοὺς αὐτοὺς ἔχουσι γονεῖς. Ἐκ διαφόρων στατιστικῶν ἡμῶν μελετῶν ἐξάγεται ὅτι 16-20 % ἐκ τῶν 2.000 φρενοπαθῶν ὀφείλουσι τὴν ψυχοπάθειαν αὐτῶν εἰς τὴν σίφυλιν, καὶ ἔτεροι 17 % περίπου ἀπέβησαν φρενοπαθεῖς ἐξ αἰτίας τοῦ οἰνοπνεύματος, περὶ οὗ ἔκτενέστερον θὰ πραγματευθῶμεν κατωτέρω. Καὶ ἄλλης φύσεως αἷτια, ἰδίᾳ μολυσματικὰ καὶ τοξικὰ παθήσεις καὶ ἠθικοὶ ἔτι λόγοι κτλ., συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐκδήλωσιν τῶν φρενοπαθειῶν, ἀλλ' εἰς τὴν αὔξησιν ὅμως τῶν φρενοπαθειῶν συμβάλλουσι κυρίως ἡ αὐξανομένη ὀσημέραι ἠθικὴ καὶ ψυχικὴ ἐκφύλισις τῶν ἀτόμων καὶ ἡ ἐξάπλωσις τῆς σφίλιδος καὶ τοῦ ἀλκοολισμοῦ.

Ὅθεν αἱ φρενοπάθειαι εἶναι πλειότεραι ἐκεῖ, ἔνθα καὶ τὰ τρία ταῦτα αἷτια εἶναι συχνότερα. Ἐὰν δὲ τὰ αἷτια ταῦτα ἦτο δυνατόν νὰ καταπολεμηθῶσιν, ὁ περιορισμὸς τῶν ὀσημέραι αὐξανομένων φρενοπαθειῶν θὰ ἦτο βεβαίως δυνατόν νὰ περιορισθῇ. Ἄλλὰ ἡ καταπολέμησις τῆς ψυχικῆς ἐκφύλισεως, ὁ πολλαπλασιασμὸς τῆς ὀποίας στενώτατα εἶναι συνδεδεμένος πρὸς συνθήκας τοῦ βίου τῆς ἀνωτέρας κοινωνίας, δὲν εἶναι ἔργον εὐχερῆς.

Ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἐκφύλισις τῶν ἀτόμων, ὀφειλομένη εἰς τὴν παθολογικὴν κληρονομικότητα τῶν ἀνιόντων, ἰδίως εἰς τὰς νευρικές, φρενικές καὶ τοξικές παθήσεις τῶν γεννητόρων, δύναται νὰ καταπολεμηθῇ μόνον διὰ τῆς καταλλήλου ἐκπαιδεύσεως τῶν ἀτόμων καὶ διὰ προφυλακτικῶν μέτρων ὑπὸ τῆς πολιτείας καὶ τῆς κοινωνίας λαμβανομένων.

Εὐχερέστερον δύναται νὰ καταπολεμηθῇ ἡ διάδοσις τῆς σφίλιδος καὶ τοῦ ἀλκοολισμοῦ ὑπὸ τῆς πολιτείας διὰ καταλλήλου νομοθεσίας καὶ τῶν δεόντων προφυλακτικῶν μέτρων.

Παρεθέσαμεν εἰκόνας τινὰς παιδίων θυμάτων τῆς σφίλιδος, τοῦ ἀλκοολισμοῦ καὶ τῆς ἐκφύλισεως τῶν γεννητόρων, θύματα, ἅτινα ὀσημέραι πληθύνονται, εἰδικὰ δὲ ἄσυλα ἀπανταχοῦ ἰδρύνονται πρὸς περιθάλψιν αὐτῶν. Εἰς μὲν τὴν πρώτην εἰκόνα πρόκειται περὶ ἰδιωτείας ἐκ

κληρονομικῆς συφίλιδος, εἰς δὲ τὰς λοιπὰς περὶ παιδίων ἐκφύλων μετὰ διαφορῶν ἰδεοληψιῶν καὶ ἐγκληματικῶν τάσεων ἐκ γονέων ἀνισορρόπων, νευροπαθῶν ἢ ἀλκοολικῶν.

✱ ΥΠΟΞΥ ΑΛΚΟΟΛΙΚΟΝ ΠΑΡΑΛΗΡΗΜΑ ✱

Καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐγκλημάτων καὶ ἀξιοποιῶν ἐν γένει πράξεων ὀφείλονται εἰς τὰ ἀνισόρροπα ταῦτα ἄτομα καὶ εἰς τὸ οἰνόπνευμα. Ἡ παρατηρηθεῖσα δ' ἐν Ἑλλάδι πρὸ δεκαπενταετίας αὔξησις τῶν ἐγκλη-

μάτων ὀφείλεται κυρίως κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν ἀλκοολισμὸν καὶ εἰδικῶς εἰς τὴν γενίκευσιν τῆς χρήσεως τῶν οἰνοπνευματωδῶν. Ἀρκεῖ νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι κατὰ τὰς ἐφορτάς, καθ' ἃς γίνεται ἡ μεγαλειτέρα χρῆσις τοῦ οἰνοπνεύματος, συμβαίνουν τὰ πλείονα ἐγκλήματα ὑπὸ τὸ κράτος τῆς μέθης. Ἡ μέθη δέ, ἣν ὁ πολὺς κόσμος θεωρεῖ ὡς ἀπλοῦν καὶ ἀκίνδυνον φαινόμενον, ἀποβαίνει οὐ μόνον ἐκ τῶν συχνοτέρων αἰτίων τῆς ἐγκληματικότητος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν σοβαρῶν αἰτίων τῆς γεννήσεως ἀτόμων ἐκφύλων, ἀνισορρόπων καὶ προδιατεθειμένων εἰς τὴν φρενοπάθειαν, ἐὰν κατὰ τὴν ὥραν τῆς συλλήψεως οἱ γεννήτορες εὐρίσκονται ἐν καταστάσει μέθης. Πλείστας ὅσας τοιαύτας περιπτώσεις παρατηροῦμεν ἐπὶ τῶν προηγουμένων τῶν πασχόντων.

Εὐτυχῶς παρ' ἡμῖν αἱ ἐξ οἰνοπνεύματος φρενοπάθειαι δὲν εἶναι τοσοῦτον συχναί, ὡς εἰς τὰ κράτη τῆς Δύσεως, εἰς ἃ ἡ αὔξησις τῶν φρενοπαθῶν ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸν ἀλκοολισμὸν. Εἰς πολλὰ δὲ φρενιатρεῖα οἱ 30 καὶ 40 % ἐκ τῶν φρενοπαθῶν ὀφείλουσι τὴν φρενοπάθειαν αὐτῶν εἰς τὸ οἰνόπνευμα.

Εἰς τὸ γενόμενον πρό τινων ἐτῶν Πανελλήνιον ἰατρικὸν συνέδριον εἰσηγούμενοι ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν ἐξ οἰνοπνεύματος παθήσεων κατεδείξαμεν ἐξετάζοντες τὰς στατιστικὰς τοῦ Δρομοκαϊτείου Θεραπευτηρίου καὶ τοῦ ἐν Κερκύρα Φρενοκομείου ὅτι αἱ κυρίως ἀλκοολικαὶ φρενοπάθειαι δὲν εἶναι πολὺ συχναί ἐν Ἑλλάδι ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα ἔθνη. Ἀλλὰ τὸ οἰνόπνευμα ὅμως συντελεῖ καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἄλλης φύσεως παθήσεων. Ἡ ἀναλογία δὲ καθ' ὅλου εἰς τὰ δύο ἀνωτέρω μνημονευθέντα Φρενιатρεῖα ἡμῶν ἀνῆλθεν εἰς 18 % περίπου, ἀριθμὸν ἀρκούντως σημαντικόν. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἀνωτέρω ἀναλογίας ἀνεῦρον ὅτι 5 % ἐκ τῶν φρενοπαθῶν κατήγοντο ἐκ γονέων ἀλκοολικῶν.

Ἐὰν δ' ἐξετάσωμεν τὰς στατιστικὰς τοῦ Δρομοκαϊτείου καὶ τοῦ ἐν Κερκύρα Φρενιатρεῖου ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν φύλων ὡς πρὸς τὸν ἀλκοολισμὸν, θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐν τῷ Φρενοκομείῳ Κερκύρας ἐπὶ 23 ἀλκοολικῶν μία μόνον ἦτο γυνὴ ἢ παθοῦσα ἀλκοολικὴν φρενοπάθειαν. Ἐν δὲ τῷ Δρομοκαϊτείῳ ἐπὶ 47 ἀλκοολικῶν καθαρῶς φρενοπαθῶν 5 μόνον ἦσαν γυναῖκες, ἀλλὰ ἐκ τούτων αἱ δύο ἦσαν Εὐρωπαῖαι, ἐξ ὧν ἀποδείκνυται ὅτι ἡ Ἑλληνὶς σπανίως καθίσταται θῦμα τοῦ ἀλκοολισμοῦ. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι ὅτι εἰς ἀμφοτέρω τὰ Φρενιатρεῖα δὲν παρατηρήθη προϊοῦσα αὔξησις τῶν ἀλκοολικῶν φρενοπαθῶν, καίτοι τὸ καταναλισκόμενον ποσὸν τοῦ οἰνοπνεύματος ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ ἐτῶν ἐτριπλασιάσθη.

Ἐκ τῶν στατιστικῶν καθόλου ἡμῶν παρατηρήσεων καταφαίνεται, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξ οἰνοπνεύματος φρενοπαθειῶν παρ' ἡμῖν δὲν εἶναι εἰσέτι πολυἀριθμὸς ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλα ἔθνη, καίτοι ἡ Ἑλλάς

ἔρχεται, ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῆς καταναλώσεως, σχεδὸν μεταξὺ τῶν Κρατῶν, τῶν καταναλισκόντων τὰ μεγαλείτερα ποσά. Τοῦτο ἀποδοτέον ἀναμφισβητήτως εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν ποιότητα τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν.

Ἐν Ἑλλάδι, ὡς γνωρίζομεν πάντες, γίνεται κυρίως χρῆσις τοῦ οἴνου, τὰ δὲ οἰνοπνευματώδη ποτὰ κατασκευάζονται ἕξ οἰνοπνεύματος σταφιδικοῦ, ὀλίγα μόνον οἰνοπνεύματα κατασκευάζονται ἐκ κερατίδων καὶ μούρων, ἀλλὰ καὶ ταῦτα εἶναι ἀπηλλαγμένα ἀμυλοοἰνοπνεύματος. Ἐλάχιστα δὲ ποτὰ κατασκευάζονται ἀπὸ οἰνόπνευμα ἕξ ἀμυλωδῶν οὐσιῶν.

Τὰ πλείστα τῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν παρ' ἡμῖν εἶναι καλῆς ποιότητος, διότι τὸ Ἑλληνικὸν οἰνόπνευμα εἶναι σταφιδικὸν καὶ ἐν γένει καλῆς ποιότητος. Βεβαίως καὶ παρ' ἡμῖν γίνεται χρῆσις ἀκαθάρτων οἰνοπνευμάτων καὶ ἐπιβλαβῶν ποτῶν, ὡς τὸ οὔζον καὶ ἡ κοινὴ μαστίχα, ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῶν εἶναι περιορισμένη. Περὶ τούτου δὲ μαρτυρεῖ καὶ τὸ σπάνιον τῶν περιπτώσεων τῶν τρομωδῶν καὶ ὀξυτάτων παραληρημάτων καὶ τὸ σπάνιον παρ' ἡμῖν ἐν γένει τῶν βαρειῶν περιπτώσεων, ὡς ἐν ἄλλαις χώραις, ἐν αἷς γίνεται χρῆσις ἀκαθάρτων οἰνοπνευμάτων καὶ ἐπιβλαβῶν ἀρωματικῶν οὐσιῶν, ὡς εἶναι τὸ ἀψίνθιον.

Ἐν τῷ Δρομοκαϊτείῳ αἱ ὀξεῖαι καὶ βαρεῖαι μορφαὶ ὑπῆρξαν σπάνιαι, ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων ἀλκοολικῶν φρενοπαθειῶν, κατὰ τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν, ἐδέησε νὰ παρέλθῃ χρόνος μακρὸς καὶ ποσότης ἰκανὴ οἰνοπνεύματος, ὅπως παρασκευασθῇ ὁ ὄργανισμὸς τῶν παθόντων. Ἐπὶ 50 περιπτώσεων ἡμῶν, μίαν καὶ μόνην βαρεῖαν καὶ θανατηφόρον περιπτώσιν ὀξυτάτου παραληρημάτος παρετηρήσαμεν, τὰ πλείστα δὲ τῶν ὀξέων καὶ ὑποξέων παραληρημάτων, ὡς δείκνυται ἐν τῇ τελευταίᾳ εἰκόνι, ὑπῆρξαν ἐκδηλώσεις τοῦ χρονίου ἀλκοολισμοῦ.

Εἰς τὴν ἐξάπλωσιν ὅμως τοῦ ἀλκοολισμοῦ συμβάλλουσι μετὰ τῆς μεγάλης καταναλώσεως, ἰδίᾳ τῆς χρήσεως τῶν ἀκαθάρτων οἰνοπνευμάτων, καὶ ἄλλα τινὰ αἰτία, πάντως δευτερευούσης σημασίας, τὰ ἑξῆς.

Ἐκ τῶν στατιστικῶν μελετῶν, τῶν δημοσιευθειῶν εἰς τὰς διαφόρους χώρας, διδασκόμεθα ὅτι αἱ ἀλκοολικαὶ φρενοπάθειαι εἶναι συχνότεραι εἰς τοὺς λαοὺς τοὺς καταπεπονημένους ψυχικῶς, τοὺς προδιαθεμιμένους ἐκ κληρονομικῆς αἰτίας καὶ ἐκπεφυλισμένους ψυχικῶς, ἐνῶ εἰς τὰ ἄτομα καὶ τοὺς λαοὺς τοὺς ἥττον πεπολιτισμένους καὶ ἥττον καταπεπονημένους, ὑπὸ καλᾶς δὲ καὶ ὑγιεινᾶς συνθήκας διαβιοῦντας εἶναι σπανιώτεροι, καίτοι ποιοῦνται χρῆσιν τῶν αὐτῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ ποιότητος.

Ἡ Ἑλλὰς βεβαίως δὲν ἀριθμεῖ αἰώνων πολιτισμὸν, συνεπῶς οἱ ἔκφυλοι καὶ οἱ προδιαθεμιμένοι ἐκ διαφόρων λόγων δὲν εἶναι τοσοῦτον πολυάριθμοι, ὡς ἀλλαχοῦ, οὔτε ἀπαντᾷ παρ' ἡμῖν ἡ παρατηρου-

μένη ἀλλαγῶ ἀθλιότης καὶ κοινωνικὴ ἔκλυσις, συνθῆκαι, αἵτινες συμβάλλουσιν εἰς τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν θυμάτων τοῦ ἀλκοολισμοῦ.

Πάντως ὅμως τὰ θύματα τῶν ἐξ οἰνοπνεύματος παθήσεων καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἐγκλήματα εἶναι ἀρκούντως πολυάριθμα καὶ παρ' ἡμῖν καὶ δέον ἢ μὲν Πολιτεία ἐγκαίρως νὰ λάβῃ τὰ προσήκοντα μέτρα, ὅπως περιορισθῇ ἢ χρῆσις τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἐπιβλαβῶν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, εἰ δυνατόν, καὶ πάντων τῶν ἐξ ἀποστάξεως, οἱ δὲ ἱατροὶ καὶ τὰ ἄτομα νὰ συντελέσωσιν εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς χρήσεως αὐτῶν, ἄλλως ὁ ἀλκοολισμὸς, ὁ σάραξ οὗτος τῆς νεωτέρας κοινωνίας, θὰ λάβῃ καὶ παρ' ἡμῖν μεγαλειέρας ἔτι διαστάσεις.

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπριλιος 1912

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΙΑΝΝΗΡΗΣ

Ἴατρος καὶ Διευθυντὴς τοῦ Δρομοκαϊτείου Θεραπευτηρίου

*
Ἐκ τοῦ μελόδοξίματος
ἐν τῷ Δημοτικῷ
θεάτρῳ Ἀθηνῶν τῆν 15ην Ἀπριλίου τοῦ 1912
πρὸ τῶν προγράμμων τοῦ ἴδείου
* Ο ΜΙΚΡΟΣ ΠΕΤΡΟΣ *
ἐπιτελεσθέντος

* ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΛΠΙΔΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ *